

Podstawowe komendy i polecenia w Linux

- I. **Polecenia związane z użytkownikami, grupami, loginami i zamykaniem systemu**
 - **shutdown**(zamykamy Linuxa)
 - **adduser** (dodajemy nowego użytkownika)
 - **newgrp** (dodajemy nową grupę)
 - **passwd** (zmieniamy hasła)
 - **logout** (wylogowanie się)
 - **who** (sprawdzamy kto jest aktualnie zalogowany)
 - **users** (j/w)
 - **w** (j/w)
 - **whoami** (sprawdzamy kim jesteśmy)
 - **mesg** (zezwolenie na przyjmowania komunikatów)
 - **write** (wysłanie wiadomości do danego użytkownika)
 - **wall** (j/w tylko do wszystkich użytkowników)
 - **rwall** (j/w tylko do wszystkich w sieci)
 - **ruser** (wyświetla użytkowników pracujących w systemie)
 - **talk** (możliwość interaktywnej rozmowy)
 - **finger**(szczegółowe informacje o użytkownikach)
 - **su** (zmieniamy się w innego użytkownika)
 - **chmod** (zmieniamy parametry pliku)
 - **chown** (zmieniamy właściciela pliku)
 - **chgrp** (zmieniamy jaka grupa jest właścicielem pliku)

- II. **Polecenia związane z plikami i katalogami**
 - **Polecenia związane z katalogami**
 - **ls** (pokazuje nam zawartość katalogu)
 - **dir** (okrojona wersja ls, pochodząca z msdos'a)
 - **pwd** (pokazuje nam katalog w którym się znajdujemy)
 - **cd** (zmieniamy katalog)
 - **rmdir** (usuwamy katalog)
 - **mkdir** (nowy katalog)
 - **Polecenia związane z plikami**
 - **cat** (edytowanie tekstu)
 - **rm** (usuwamy plik(i))
 - **Polecenia związane z kopiowaniem i przenoszeniem, plików i katalogów**
 - **mv** (przenosimy plik lub zmieniamy jego nazwę)
 - **cp** (kopiujemy plik)
 - **mkdir** (przenosimy katalog lub zmieniamy jego nazwę)

- III. **Polecenia związane z procesami**
 - **ps** (pokazuje nam jakie procesy są aktualnie wykonywane)
 - **kill** ("zabijamy" procesy)

- IV. **Polecenia związane z pomocą**
 - **help** (wyświetla nam wszystkie polecenia w Linuxie)
 - **man** (pokazuje nam pomoc do programu)

- V. **Polecenia związane z kompresją i archiwizacją**
 - **gzip**(kompresuje nam archiwum *.gz)
 - **tar** (archiwizuje nam archiwum *.tar)

I. Polecenia związane z użytkownikami, grupami, loginami i zamykaniem systemu:

shutdown

- | *-Przeznaczenie:* zamykanie systemu
 - | *-Parametry:* shutdown [minuty] [informacja dla zalogowanych użytkowników]
 - | *shutdown* - natychmiastowe zamknięcie systemu
 - | *shutdown now* - j/w
 - | *shutdown 0 (zero)* - j/w
 - | *shutdown 2* - system zamknie się za 2minuty
 - | *shutdown 2 2minuty do wył. systemu* - system zamknie się za 2minuty pokazując komunikat
 - | *-Opis:* to polecenie służy do zamykania systemu, jest możliwość ustawienia tej komendy, żeby zamyknęła Linuxa za np. 2 min. powiadamiając zalogowanych użytkowników
-

adduser

- | *-Przeznaczenie:* dodawanie nowego użytkownika
 - | *-Parametry:* adduser [nazwa użytkownika]
 - | *adduser jan* - dodaje użytkownika do komputera o nazwie(imieniu) jan
 - | *-Opis:* jeśli jesteś zalogowany jako root masz prawo dostępu do tej komendy, jeśli nie jesteś musisz się najpierw przelogować na root'a
 - | *-Patrz także:* [passwd] [newgrp]
-

newgrp

- | *-Przeznaczenie:* dodawanie nowej grupy lub przełączanie na inną
 - | *-Parametry:* newgrp [nazwa grupy]
 - | *newgrp programmers* - dodaje nową grupę o nazwie programmers
 - | *-Opis:* jeśli jesteś zalogowany jako root masz prawo dostępu do tworzenia grupy, jeśli nie masz prawo do zmieniania się między nimi
 - | *-Patrz także:* [adduser]
-

passwd

- | *-Przeznaczenie:* zmiana hasła
 - | *-Parametry:* passwd [użytkownik]
 - | *adduser* - zmienia hasło loginu na którym jesteś zalogowany
 - | *adduser thomson* - zmienia hasło użytkownika thomson, jeśli jesteś zalogowany jako root i nie musisz znać poprzedniego hasła zwykłego użytkownika
 - | *-Opis:* jeśli jesteś zalogowany jako root masz prawo dostępu do tej komendy, jeśli nie jesteś musisz się najpierw przelogować na root'a
 - | *-Patrz także:* [adduser]
-

logout

- | *-Przeznaczenie:* służy do wylogowania się
 - | *-Parametry:* brak
 - | *-Opis:* po wpisaniu polecenia widzimy napis do zalogowania się
 - | *-Patrz także:* [adduser]
-

who

| -Przeznaczenie: sprawdzamy kto jest aktualnie zalogowany
| -Parametry: who [parametry]
| who - pokazuje np: root tty01 Dec 13 12:42
| who am i - pokazuje nam informacje o naszym loginie
| -Opis: możesz za pomocą tego polecenia sprawdzić kto jest zalogowany lub "kim" jesteś w systemie
| -Patrz także: [users] [w] [whoami]

users

| -Przeznaczenie: pokazuje kto jest zalogowany
| -Parametry: brak
| -Opis: ta komenda jedynie pokazuje po przecinku nazwy użytkowników zalogowanych w systemie
| -Patrz także: [who] [w] [whoami]

w

| -Przeznaczenie: pokazuje kto jest zalogowany
| -Parametry: brak
| -Opis: po wpisaniu widzisz napisy :
| 8:43pm up 13 min, 3 users, load average: 0.07, 0.20, 0.20
| USER TTY FROM LOGIN@ IDLE JCPU PCPU WHAT
| ^^^a co poszczególne rzeczy oznaczają^^^
| 8:43pm - bieżąca godzina (20:43)
| up 13 min - jak długo pracuje nasz system (13min)
| 3 users - ilu użytkowników pracuje w systemie
| load average - obciążenie systemu przez programy
| USER - identyfikator użytkownika
| TTY - nazwa terminalu
| FROM - informacja dodatkowa
| LOGIN@ - godzina zalogowania
| IDLE - ile czasu upłynęło od ostatniego naciśnięcia klawisza
| JCPU - czas zużyty przez wszystkie programy na danym terminalu
| PCPU - oraz przez wszystkie programy w danym momencie
| WHAT - nazwa aktywnego procesu
| -Patrz także: [who] [whoami] [whoami] [users]

whoami

| -Przeznaczenie: sprawdzamy nazwą loginu na którym się zalogowaliśmy
| -Parametry: brak
| -Opis: jeśli jesteś zalogowany jako root to wyświetla napis w następnej linii "root"
| -Patrz także: [who] [w] [users]

mesg

| -Przeznaczenie: zezwolenie lub nie na przyjmowanie komunikatów
| -Parametry: adduser [Yn]
| mesg y - możesz otrzymywać wiadomości
| mesg n - nie możesz otrzymywać wiadomości
| -Opis: jest to możliwość ustawienia czy do ciebie mają przychodzić komunikaty
| -Patrz także: [write] [wall] [rwall] [ruser]

write

| -Przeznaczenie: wysyłanie komunikatów
| -Parametry: write [użytkownik] [wiadomość]
| *write pasternak wiadro* - wysłanie wiadomości do użytkownika pasternak, u pasternaka pojawi się tekst:
| Message from silverstar!root on tty1 at 23:33 wiadro
| po polsku i ludzku: "Wiadomość od root wysłana o godz. 23:33" i teraz wiadomosc "wiadro"
| -Opis: polecenie daje możliwość wysłania komunikaty do wybranej osoby
| -Patrz także: [mesg] [wall] [rwall] [ruser]

wall

| -Przeznaczenie: wysyłanie komunikatów
| -Parametry: wall [plik tekstowy]
| *wall mes.txt* - wysłanie do wszystkich użytkowników wiadomości z pliku mes.txt
| -Opis: polecenie daje możliwość wysłania wiadomości do wszystkich osób
| -Patrz także: [mesg] [write] [rwall] [ruser]

rwall

| -Przeznaczenie: wysyłanie komunikatów
| -Parametry: wall [plik tekstowy]
| *wall mes.txt* - wysłanie do wszystkich sieci wiadomości z pliku mes.txt
| -Opis: polecenie daje możliwość wysłania wiadomości do wszystkich sieci
| -Patrz także: [mesg] [write] [wall] [ruser]

ruser

| -Przeznaczenie: wysyłanie komunikatów
| -Parametry: wall [plik tekstowy]
| *wall mes.txt* - wysłanie do wszystkich pracujących w systemie użytkowników wiadomości z pliku mes.txt
| -Opis: polecenie daje możliwość wysłania wiadomości do wszystkich sieci
| -Patrz także: [mesg] [write] [wall] [ruser]

talk

| -Przeznaczenie: interaktywna rozmowa
| -Parametry: talk [login][@sieć]
| *talk parker* - wtedy pokaże się wiadomość
| No connect yet - brak połączenia
| Waiting for your party to respond - czekanie na odp.
| Your party is not logged on - brak partnera w sieci
| Ringing your party again - ponowne wezwanie
| Connection established - nawiązano połączenie
| U odbiorcy pojawi napis
| Message from Talk_Daemon@kom.net at 23:33
| talk: connection requested by root
| talk: respond with: talk root
| Czyli jeśli adresat po odczytaniu tego napisze
| talk root, to połączenie zostanie nawiązane
| -Opis: możemy nawiązać interaktywny kontakt nie tylko z
| osobą z naszego komputera, ale też innego z sieci
| -Patrz także: [mesg] [write] [wall] [rwall] [ruser]

finger

| -Przeznaczenie: informacja o użytkownikach

| -Parametry: finger [user]

| *finger* - pokarze się nam okienko w rodzaju:

| LOGIN NAME TTY IDLE WHEN WHERE

| root root tty1 1.01s Jan 20:33 Unknow

| *finger root* - pokarze się nam okienko w rodzaju:

| Login name: root In real life: root

| Directory: /root Shell: /bin/bash

| On since Jan 27 20:33:11 on tty1 at Unknow

| No unread mail

| No Plan.

|

| Jak widac dowiadujemy się, jakie są prawdziwe personalia użytkownika

| (In real life), nazwy jego kartoteki prywatnej (Directory),

| rodzaj shell'a (Shell), kiedy się zalogował (On since), lub kiedy ostatnio

| był w sieci (Last login), czy dostał/czytał ostatnią paczkę poczty

| -Opis: Są to szczegółowe informacje o użytkownikach

| -Patrz także: [who]

|

su

| -Przeznaczenie: szybka zmiana loginu

| -Parametry: su [user]

| *su root* - zmieniamy się w użytkownika root po podaniu jego hasła

| -Opis: jeśli jesteśmy jako root nie trzeba podawać hasła

| -Patrz także: [logout]

|

chmod

| -Przeznaczenie: zmieniamy parametry pliku

| -Parametry: chmod [u(user)|g(grupa)|o(właściciel)|a(wszyscy)][+|-][r(czytanie)|w(pisanie)|x(uruchamianie)][nazwa pliku]

| *chmod ugo-rw file* - odbieramy prawa dostępu do czytania i modyfikowania pliku właścicielowi, grupie oraz użytkownikom

| *chmod a-rw - j/w*

| *chmod a+r* - wszyscy mają prawo do czytania pliku

| *chmod a+rwx* - wszyscy mają prawo do czytania, zapisywania i uruchamiania pliku

| -Parametry: chmod [liczba od 000 do 777][nazwa pliku]

| pierwsza liczba to użytkownik, druga liczba to grupa a trzecia pozostali

| 0 lub --- brak praw dostępu

| 1 lub --x wykonywanie

| 2 lub -w- czytanie

| 3 lub -wx zapis

| 4 lub r-- zapis i wykonywanie

| 5 lub r-x odczyt

| 6 lub rw- odczyt i zapis

| 7 lub rwx odczyt, zapis i wykonywanie

| *chmod 777 file* - dajemy pełny dostęp właścicielowi, grupie oraz użytkownikom

| *chmod 000 file* - zabieramy pełny dostęp właścicielowi, grupie oraz użytkownikom

| *chmod a+r* - wszyscy mają prawo do czytania pliku

| *chmod a+rwx* - wszyscy mają prawo do czytania, zapisywania i uruchamiania pliku

| -Opis: są to prawodostępu dające lub nie prawa do zapisu, czytania i wykonywania
| jakie są prawa można zobaczyć wpisując ls -l na początku jest -rwxr--r-- pierwszy znak oznacza
| plik, katalog..., jeśli zwykły plik to jest minus-, 9 następnym to prawa dostępu 3 pierwsze dla
| właściciela 3 następnym dla grupy a 3 ostatnie dla wszystkich
| -Patrz także: [write] [wall] [rwall] [ruser]

chown

| -Przeznaczenie: zmieniamy parametry pliku
| -Parametry: chmod [user] [plik]
| *chown rex doc6* - rex jest właścicielem pliku doc6
| *chown rex doc** - rex jest właścicielem wszystkich plików w katalogu zaczynających się na doc np. doc5, doc98
| *chown rex ???* - rex jest właścicielem wszystkich plików mających 3 litery np. doc, abc
| -Opis: jest to możliwość ustawienia właściciela pliku lub plików
| -Patrz także: [chmod] [chgrp] [newgrp]

chgrp

| -Przeznaczenie: ustawiamy która grupa jest właścicielem pliku pliku
| -Parametry: chgrp [grupa] [plik]
| *chgrp gracze spis* - gracze są właścicielami pliku spis
| *chgrp gracze ** - gracze są właścicielami wszystkich plików
| -Opis: jest to możliwość ustawienia czy d ciebie mają przychodzić komunikaty
| -Patrz także: [write] [wall] [rwall] [ruser]

II. Polecenia związane z plikami i katalogami:

| -Polecenia związane z katalogami:

| --ls
| --| -Przeznaczenie: sprawdzanie zawartości katalogu
| --| -Parametry: ls [parametr] [katalog]
| --| *ls* - zostaną wyświetlone pliki i katalogi jeden po drugim
| --| *ls -a* - zostaną wyświetlone wszystkie pliki (ukryte) i katalogi
| --| *ls -l* - zostaną wyświetlone pliki i katalogi w postaci listy
| --| *ls -lt* - zostaną wyświetlone pliki i katalogi według daty, najpierw wyświetlane są pliki nowsze
| --| *ls -lr* - zostaną wyświetlone pliki i katalogi według daty, najpierw wyświetlane są pliki starsze
| --| -Opis: jest możliwość łączenia parametrów w postaci *ls -al* jednak źle będą rozpoznawane ~~*ls -a-l*~~
| --| -Patrz także: [dir]

| --dir

| --| -Przeznaczenie: sprawdzanie zawartości katalogu
| --| -Parametry: -brak-
| --| -Opis: to samo po napisaniu ls (bez parametrów)
| --| -Patrz także: [ls]

| --pwd

| --| -Przeznaczenie: sprawdzanie w którym jesteśmy katalogu
| --| -Parametry: -brak-
| --| -Opis: po wpisaniu komendy pokazuje się odpowiedź
| --| -Patrz także: ---

|--| _____

|--cd

|--| *-Przeznaczenie:* zmiana katalogu
|--| *-Parametry:* ls [parametr lub katalog]
|--| *cd ..* - cofamy się o 1 katalog na dół
|--| *cd ../..* - cofamy się o 2 katalogi na dół
|--| *cd gry* - otwieramy katalog gry
|--| *cd gry/tetris* - otwieramy katalog tetris w katalogu gry
|--| *cd ../programy* - otwieramy katalog programy w katalogu niżej
|--| *cd /programy* - otwieramy katalog programy na samym "dole"
|--| *cd* - otwieramy własny katalog
|--| *-Opis:* jest to możliwość zmieniania aktualnego katalogu
|--| *-Patrz także:* ---

|--| _____

|--rmdir

|--| *-Przeznaczenie:* usuwanie katalogu
|--| *-Parametry:* rmdir [katalog(i)]
|--| *rmdir kat1* - usunięcie katalogu kat1
|--| *rmdir kat1 kat2* - usunięcie katalogu kat1 i kat2
|--| *rmdir kat1/kat10* - usunięcie katalogu kat10 w katalogu kat1
|--| *-Opis:* jest możliwość usunięcia katalogu, UWAGA katalog musi być pusty
|--| *-Patrz także:* [mkdir]

|--| _____

|--mkdir

|--| *-Przeznaczenie:* sprawdzanie zawartości katalogu
|--| *-Parametry:* mkdir [katalog]
|--| *mkdir kat8* - zostanie utworzony katalog kat8
|--| *mkdir kat1 gry* - zostanie utworzony katalog kat8 i gry
|--| *mkdir gry/nethack* - zostanie utworzony katalog gry a w nim utworzony katalog nethack
|--| *-Opis:* jest możliwość utworzenia katalogu
|--| *-Patrz także:* ---

|--| _____

| -Polecenia związane z plikami:

|--cat

|--| *-Przeznaczenie:* edytowanie tekstu
|--| *-Parametry:* cat [parametr] [katalog]
|--| *cat >nowy.w* - wpisany tekst jest zapisany do pliku nowy.w
|--| *cat nowy.w > dwa* - plik nowy.w kopiujemy do pliku dwa
|--| *cat dwa nowy.w >tr3* - plik nowy.w i dwa (złączony jeden po drugim) kopiujemy do tr3
|--| *cat tr3 > one > two > tree* - plik tr3 kopiujemy do one, one do two, two do tree
|--| *-Opis:* UWAGA przy plikach binarnych grozi ta metoda zawieszeniem terminala lub systemu
|--| *-Patrz także:* ---

|--| _____

|--rm

|--| *-Przeznaczenie:* usuwanie pliku
|--| *-Parametry:* rmdir [plik(i)]
|--| *rmdir plk1* - usunięcie pliku kat1
|--| *rmdir plk1 plk2* - usunięcie pliku kat1 i kat2

|--|-Opis: jest możliwość usunięcia pliku

|--|-Patrz także: [rmdir]

|--|

-Polecenia związane z kopiowaniem i przenoszeniem, plików i katalogów :

--mv

|--|-Przeznaczenie: przenoszenie plików

|--|-Parametry: mv [plik] [cel]

|--| mv qfile /tmp - przenosimy plik qfile do katalogu /tmp

|--| mv f* kat - przenosimy wszystkie pliki zaczynające się literę f do katalogu kat

|--|-Opis: za pomocą tej komendy możemy także zmienić nazwę

|--|-Patrz także: ---

|--|

--cp

|--|-Przeznaczenie: kopiujemy plik

|--|-Parametry: cp [plik/katalog] [cel]

|--| cp plk1 plik198 - kopiujemy zawartość plk1 do plik198

|--| cp plk1 c - kopiujemy zawartość pliku plk1 do c

|--|-Opis: jest możliwość kopiowania plików i katalogów

|--|-Patrz także: [mv] [mmdir]

|--|

--mmdir

|--|-Przeznaczenie: przenoszenie katalogu

|--|-Parametry: mmdir [katalog] [cel]

|--| mmdir homm3 gry - przenosimy katalog homm3 do gry

|--| mmdir kosz /tmp - przenosimy katalog kosz do /tmp

|--|-Opis: to polecenie działa podobnie jak mv

|--|-Patrz także: [mv]

|--|

III. Polecenia związane z procesami:

ps

|--|-Przeznaczenie: sprawdzanie komunikatów

|--|-Parametry: ps [parametry]

| ps - zotanie wyświetlone

| PID TTY STAT TIME COMMAND

| 282 1 S 0:02 /bin/login -- root

| 285 4 S 0:00 (mingetty)

| 286 5 S 0:00 (mingetty)

| 287 6 S 0:00 (mingetty)

| 301 1 S 0:01 (bash)

| 399 1 R 0:00 ps

| ps -aux - zotanie wyświetlone

| USER PID %CPU %MEM SIZE RSS TTY STAT START TIME COMMAND

| bin 95 0.0 0.6 896 44 ? S 20:32 0:00 (portmap)

| news 296 0.0 7.9 1580 516 ? S 20:33 0:00 /sbin/innd -p5 -r

| news 300 0.0 0.3 872 24 ? S 20:33 0:00 (overchan)

| jasio 283 0.1 11.0 1012 716 2 S 20:33 0:01 /bin/login -- jasio

| jasio 344 0.1 10.1 1220 656 2 S 20:38 0:01 -bash

| -Patrz także: [man]

V. Polecenia związane z kompresją i archiwizacją:

gzip

| -Przeznaczenie: kompresuje nam archiwum *.qz

| -Parametry: gunzip [parametry] [*.gz]

| *gzip arx* - tworzy nam zkompresowany plik arx.gz

| *gzip -d arx.gz* - odkompresuje nam archiwum arx.gz

| -Opis: Można tylko kompresować jeden plik, w przypadku większej ilości trzeba użyć TAR'a

| -Patrz także: [tar]

tar

| -Przeznaczenie: archiwizuje nam archiwum *.qz

| -Parametry: tar [parametry] [*.tar]

| *tar -cvf plik** - archwizuje nam wszystkie pliki do sk.tar

| *tar -xvf* - rozarchwizuje nam wszystkie sk.tar

| -Opis: TAR nie kompresuje nam plików, żeby były z kompresowane trzeba użyć GZIP'a

| -Patrz także: [man]
